

Dipòsits: un factor psicològic de desconfiança

[[Versió castellana](#)]

JORGE FRANGANILLO

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
franganillo@ub.edu

Opcions

[Imprimir](#)

[Recomanar](#)

[Citació](#)

[Estadístiques](#)

[<meta />](#)

[Metadades](#)

Els dipòsits no inspiren prou confiança. I no hi ha motius per a aquesta desconfiança, tret d'un factor psicològic, visceral, semàntic: la paraula *repositorio*. Antiga en castellà i tot just incorporada al català, la paraula *repositorio* provoca una sensació negativa, involuntària i segurament inconscient, que podria afegir-se als dotze factors que apunta Alice Keefer (2007) per explicar la resistència de molts autors a incloure els seus treballs als arxius institucionals coneguts com a *dipòsits*.

Algunes paraules tenen un valor semàntic que va més enllà del significat que figura al diccionari, i que determina l'ús que els usuaris en faran, de la paraula i d'allò que designa la paraula. Es crea d'aquesta manera una extensió de significat, una forma figurativa o metafòrica, que el diccionari acabarà acceptant, però un temps després, en atenció al fet que l'ús fa la norma, segons es diu. En castellà, la paraula *repositorio* figura en diversos diccionaris, i en català acaba de normalitzar-se *repositori*, un terme que s'havia descartat oficialment a favor de *dipòsit*.

En el llatí original, la paraula *repositorium* significa armari o aparadora. L'anglès l'ha assumida com a *repository*, i el castellà com a *repositorio*. L'única derivació que figura definida als diccionaris de català n'és *repositari* (Alcover i Moll, 2005), que significa "aparadora, taula on es posava la vaixela per a servir la taula". Ja sigui *repository*, *repositorio* o *repositori*, el terme es fa servir actualment per definir els arxius oberts, d'àmbit institucional i d'accés públic, que emmagatzemen treballs en suport digital.

En castellà, la paraula resulta inadequada perquè la connotació negativa que duu implícita resulta dissuasiva: no convida un autor a incloure-hi un treball, ni convida un usuari a buscar-hi el material novíssim que està buscant. I és precisament l'accessibilitat, per a la incorporació i per a la consulta, un dels atributs principals d'aquesta mena d'arxius. I en català la connotació és igualment negativa perquè *repositori* ha estat una traducció lliure de *repositorio*.

La paraula *repositorio* figura al *Diccionario "La Fuente" de la lengua española*, de 1972 ("sitio donde se guarda"), i al *Diccionario enciclopédico Salvat*, de 1993 ("lugar en que se guarda algo"), entre d'altres, però ja no figura al *Nuevo Espasa ilustrado*, de 2004. María Moliner inclou la paraula al *Diccionario de uso del español*, de 2003 ("lugar donde se guardan ciertas cosas"), però Seco i els seus col·laboradors no ho fan al *Diccionario del español actual*, de 1999. L'última edició del diccionari normatiu del castellà, el *Diccionario de la lengua española*, de la Real Academia Española, de 2001, inclou la paraula *repositorio* com a "lugar donde se guarda una cosa".

Dels diccionaris anglès-castellà, el *Langenscheidt*, de 1987, per exemple, tradueix *repository* com a "guardamuebles, repositorio, depositario". N'hi ha que ho tradueixen com a "almacén". I l'última edició del *Diccionario Collins universal*, de 2005, com a "depósito". En vistes del significat, diguem-ne oficial, del mot, és fàcil fer-se una imatge mental d'un dipòsit com una mena de magatzem o d'armari on es pot desar un objecte. La paraula *repositorio* fa olor de cosa vella, arxivada, dipositada, amagada, immobilitzada; visceralment recorda quelcom antic, passat de moda. I aquestes reminiscències queden lluny del dinamisme que a aquesta paraula li exigeix el significat modern, que fa referència a un espai institucional, dinàmic, on es pot incloure un document amb la certesa que

quedarà a disposició d'un ventall força ampli d'usuaris.

La paraula *repositori* figura en el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, de Joan Coromines, documentada sense definició. Els diccionaris anglès-català, tradueixen *repository* com a "arxiu, dipòsit". I el Termcat, de l'Institut d'Estudis Catalans, s'ha pronunciat sobre la qüestió en dues ocasions. Primer, l'any 2005, va descartar *repositori*, en reconèixer-hi un calc de l'anglès, i va adoptar *dipòsit*, el terme que ja s'estava utilitzant. Però posteriorment, l'abril d'enguany, ha acceptat el terme *repositori* al·legant que l'origen llatí en fa una forma lingüísticament adequada en català i que el significat és més precís que el de l'alternativa *dipòsit*, difosa fins aleshores.

Traduir *repository* com *arxiu* o *dipòsit* és, per tant, tan acceptable com *repositori*, però és igualment desafortunat perquè ni l'accepció corrent d'*arxiu* ni la de *dipòsit* permeten fer-se una idea cabdal sobre què és un d'aquests arxius oberts. I també tenen la connotació negativa de cosa que queda tancada amb pany i clau. Falta, per tant, la connotació semàntica més important: l'arxiu es pot consultar, i a l'arxiu hi ha respostes d'última generació.

Potser algú podrà replicar que les noves tecnologies ja en tenen prou, de si mateixes, i no s'han d'ocupar també de la lingüística que involucra les activitats que desenvolupen. La rèplica és vàlida i correcta. I té resposta: de la mateixa manera que els investigadors de la medicina, i de les ciències biològiques en general, van buscar la cooperació d'experts en redacció mèdica (*medical writer*, en diuen) per tal de millorar la forma de presentació, que no el contingut, de l'objecte i del producte de la investigació, les noves tecnologies abastarien un conjunt més ampli d'usuaris si disposessin d'assessors en comunicació.

Enguany, el 21 de febrer, Dia Internacional de la Llengua Materna, es va inaugurar l'Any Internacional de les Llengües. L'objectiu de les Nacions Unides és recordar que la varietat idiomàtica és un dret essencial de la identitat de persones i poblacions, i que està en perill d'extinció. Persones i poblacions tenen el dret de veure respectada la llengua pròpia. Respectar una llengua significa mantenir-la viva, i protegir-la de les entrades que puguin fer-li mal: acceptar un neologisme és enriquir la llengua, però acceptar un neologisme que té un equivalent autòcton és fer-li mal.

Encara que el dinamisme del progrés és més vertiginós que les institucions de la llengua, aquestes demostren últimament que fan una feina ràpida i efectiva. La presència de paraules força tècniques als diccionaris generals n'és una prova. És impossible pretendre que ciència o tècnica, i llenguatge científic o tecnològic siguin processos simultanis: la descoberta d'una cosa està abans que la paraula que la denomina. Però s'ha d'admetre que la ciència necessita el neologisme amb urgència perquè té molta pressa per donar a conèixer el que ha descobert; aquestes urgències, que de vegades tenen característiques més comercials que científiques, no justifiquen l'acceptació d'una paraula a corre-cuita.

La solució rau en l'equilibri: ciència i tècnica han d'acceptar que una descoberta no tingui una denominació definitiva durant un temps, i han de consultar la institució que pertoqui abans de publicar una paraula nova. I les institucions de la llengua han d'acceptar que els temps moderns són temps de ritme accelerat, i han d'actuar en conseqüència. En aquest context, cal considerar que les paraules *repositori* i *repositorio* es troben en situació de consulta, d'espera, d'anàlisi, segons es desprèn de les diferències que s'observen, quant a acceptació, de les autoritats lingüístiques del català i del castellà. No són, per tant, definitives.

Bibliografia

Alcover, Antoni Maria; Moll, Francesc de Borja (2005). *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca: Moll.

Alemaný Bolufer, José (dir.) (1972). *Diccionario "La Fuente" de la lengua española*. Barcelona: Ramón Sopena.

Coromines, Joan (1991–2002). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial.

Diccionario Collins universal: español-inglés, inglés-español (2005). Barcelona: Grijalbo.

Diccionario moderno Langenscheidt: inglés-español, español-inglés (1987). Madrid: Langenscheidt.

Keefe, Alice (2007). "Los repositorios digitales universitarios y los autores". *Anales de documentación*, núm. 10, p. 205–214. <<http://www.um.es/fccd/anales/ad10/ad1011.pdf>>. [Consulta: 18/3/2008].

Moliner, María (2003). *Diccionario de uso del español*. Madrid: Gredos.

Navarro, Francesc (dir.) (1993). *Diccionario enciclopédico Salvat*. Barcelona: Salvat.

Nuevo Espasa ilustrado (2004). Madrid: Espasa Calpe.

Real Academia Española (2001). *Diccionario de la lengua española*. 22ª ed. Madrid: Espasa Calpe.

Seco, Manuel; Andrés, Olimpia; Ramos, Gabino (1999). *Diccionario del español actual*. Madrid: Santillana.

Termcat (1999–2008). *Cercaterm*. Barcelona: Termcat. <<http://www.termcat.cat/cercaterm>>. [Consulta: 18/4/2008].